

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՅԻՆ, ԵՕԳԵՅԻՆ, ԲԵՆԵՍԻՐԵԿԱՆ ԵՒ ԵՌԵՒՏԻՐԵԿԱՆ

Տարեկան գին կանխիկ զուգուշ 100: Վեցամսեայ գին զուգուշ 52 1/2: Եռամսեայ գին 26 3/4:
Հինգ ասորագրուող գանձին մէկ օրինակ իրեն ձրի պիտի տրուի:
Այս Լրագիրը ամեն շաբաթ օրերը կը հրատարակուի:

Պօղոսէն դուրս գացած Լրագիրներուն փոխարին ծախքը տոնացին ջրայ է:
Իր շաբաթ համար չուր մը հրատարակեց ու շաբաթ դիտի ջնարէ տոնին 40 փարսյ:
Երաւարդ գրող ծանուցումը ձրի է: Դուրսէն եկած նամակներուն փոխարին ծախքը իրենց դիտի ջնարէ:

ՔԱՂԱՅԻՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՕԼԻՍ 29 ՄԱՅԻՍ

Երբեք չենք կրնար արտաքին կարգի սուբսանդակ մը բարձրագոյն իւրանը Սրբի իշխանութեան նաւաստիներ բերաւ: Պէտքը արտի կառավարութիւնը այս նամակներով կ'իմացունեն բարձրագոյն դատարար Սրբի և Սրբի Վեցամսեայ մեկնելու հաշիւը: Սրբի որ հոն մտնան ու խառնուի հաշիւներ փերտին զերեք իշխան ընդունել տալու սրբի ֆերտին: Այս գեղարքը պատմելէն ետեւ Պէտքը արտի ընդհանուր կառավարիչը խորհուրդ կը խնդրէ բարձրագոյն դատին:

Երբոր դուռը այս բանին վրայ նայն օրը խորհուրդ կ'ընեն և վեհափառ Երբայն ալ գահաբեկ էր այս խորհուրդին, սուբսանդակ մըն ալ հետեւեալ օրը եկաւ որ իւր ճամբարով իւր վեց աւուր մէջ ըրեր է Պէտքը արտին հոս, որով տեղւոյն ընդհանուր կառավարիչը կ'իմացունեն իւրանը որ ինքը ազգու միջոցներ բանեցունելով Սրբի իշխանին հետ Սրբի և Սրբի Վեցամսեայ գեղարքը պարտաւորել է զանոնք ետ դառնալու, և հիմա կատարեալ խաղաղութեան մէջ է եղեր: Երբոր Սրբի իշխանութիւնը, և բնակիչներն ալ իրենաւ պատիկ սիրով կապուել են Օսմանեան տերութեան և իրենց Երբայնի իշխանին հետ:

Կերեւալ որ այս բանին մէջ Պէտքը արտ նստող Ռուսի և Նեմեշի հիւպատոսները մատ չունին, ուրովհետեւ շատ օգնելոյն խաղաղութեան, այս ըլլալով բարձրագոյն իւրան անոնց վրայ ունեցած կատկածն ալ փարատեցաւ:

Իւրեք բարձրագոյն իւրուր հետեւեալ յայտարարութիւնը խառնեց բոլոր գետնայիններուն:

« Երբոր ժամանակէն ի վեր այնպէս կանոն եղած է որ մարտատան առջեւ բնաւ մէկ ատեն դատարի նաւ չի կենայ, բեռը սրբապետը հեռանայ անկէ որ ուրիշ բեռնաւորները նաւու կարգը գայ պարպելու: Հիմա նաւապետներէն ոմանք այս օգտաւոր կանոնը չպահելով բեռներն պարպելէն ետեւ օրերով մարտատան նաւամատուցէն չեն հեռանար: Երբ պատահի որ մէկէն ի մէկ խել մը նաւեր մէկէն կը հասնին և պարպած նաւերն ալ իրենց տեղը ուրիշն տալու չիւրթալովն, շատ լեցուն նաւեր բացը կը կայանին և մարտատան գործակալներն ալ գործով չափազանց զբաղած ըլլալուն համար պարտաւորելն արժանաւորապէս կատարելու չեն կրնար, այսինքն չեն կրնար զգուշ կենար որ բացը կեցած նաւերէն մալուխայով և խալովով արքանք չիւրթուեն:

« Երբեք ոչ միայն մարտատան մեծ վնաս կ'ըլլայ հապա սարանքին տերութեանը ամէն ժամանակ կ'երթան մարտապետին գանգատ կ'ընեն որ արքանքն չեն կրնար կոր առնել ժամանակին և նաւապետներն ալ նմանապէս գանգատ կ'ընեն որ արքանքն չեն կրնար պարպելու ժամանակին անցեր է:

« Շատ անգամ այս բանին վրայով թէ մարտատան մարդիկը և թէ քաղաքի քի բոմբները խօսեր են ձեռք բաց հոգ չէ տարուած պէտք եղածին չափ:

« Ժամանակաւ թէ մարտատան գլխաւոր մարդիկը և թէ քաղաքի քի բոմբները մարտատան նաւամատուցին մէջ բարեկարգութիւն մը ըլլալու համար իրարու հետ միանալով անանկ կանոն մը գրին որ նաւ մը մարտատան առջեւ գալուն պէս այն նաւին անունը և արքանքը, պարպել տուողին ու ըլլալով կ'արձանագրելն և նաւը պարպուելուն պէս կ'ընեն նաւապետին որ ուրիշ տեղ մը երթայ կայնի: Բայց այս կարգադրութիւնը քի ժամանակ տեւեց:

« Հիմա թէ մարտապետը և թէ մարտատան մեծերը գանգատ կ'ընեն մեզի որ նաւապետները գեղմը կենան եղեր իրենց և քաղաքի քի բոմբներուն կամաքը և ամենեւին այն դրած կանոններն բռնել չեն

ուրեր, Ռուսի վաճառականներն ալ միշտ այս անկարգութեանը դժգոհութիւն կը ցուցունեն: Ռուսի կը խնդրեն որ յատկապէս ձեր ներքեւը եղած նաւապետներուն պատուեր ընեն որ նաւերն պարպելուն պէս մարտատան առջեւ հեռանան և ուրիշ տեղ մը երթան երկաթ նետեն: »

Իւրեք յիշատակ մեծն Սրբի Սահմանադրութեան օգտաւորաւ իսկա Սրբի կրնար օրը մեռաւ և փառաւոր կերպով թաղման հանգիստը կատարուելէն ետեւ իւր եղբորը թիւղի մէջ թաղուեցաւ:

Վեհափառ Սրբի Վեհափառ Սահմանադրութեան օր ասիւրի խառն Գեղարքը երբեք չեն հրամանաւ երաւ իւր պաշտօնէն և տեղը վեհափառ Տար Պաշտօն Ռեզիտ վաշայն յաջորդեց:

Այս շաբաթ անանկ մէկ ձայն մը երաւ հոս որ օսմանցիք յուշաց սահմանադրութեան կոնսեր անցեր են և յարձակուել են ինքիւր թաղաքին աւարտամբներուն գեղմ գացող զօրաց վրայ: Եւ հեղինակն կառավարութեան մարդիկը ստիպել են զանի որ այս բանը իսկոյն իմացունեն Երբայնի տերութեանց, բայց ետքը այս բանին անհիմն ըլլալը հետեւեալ պատմութիւնով ստուգուեցաւ:

Վայս անուն յոյն զօրապետ մը Կախիանոս տապաւնի ետեւէն ինկեր կը հալածէր: Կախիանոս փախուած կեղծելով տերութեան զօրքը գարաւ ձգեց սահմանադրութեան երկու ժամ անդին: Վայս խիտ նեղը մնալով Վայս փախու և իսկոյն անանկ հրատարակել է որ հինգ հազար աւաւաւու յանկարծ իր վրան յարձակուելուն ստիպուել է փախել: Եւ անանկ մէկ տուտ մըն է որ պարտաւորել են խոտորանները քի մը վրան խորհուրդ պէս:

Սիւլիսի մեղի ինկեր կից թիւրքալի չարքոսի կոչուած թաղը չորեքշաբթի լուսնաւոր գիշերը ժամ 6 ին ատենները հրդեհ մը պատահելով քանի մը ֆէլեմի խանութները հրդեհ արեւի եղան:

Երբեք արտի Վ. Կամաղօքը որ իւր տերութեանը հրամանաւ տարի մը չափ գնաց իւր երկիրը կեցաւ, հիմա Օսմանի չորեքշաբթի մայրաքաղաքը հասաւ վերստին ուստի գետնային տան մէջ իւր թաղամանութեան պաշտօնը վարելու:

Սրբապետին խառնութեան պատճառ եղող Պայանքերը որ Վապուրի էֆենդիին ձեռքը հոս բերուեցան արքանի հրամանաւ հիմա Պաշտօն արքանը գացին:

Այս Պայանքերը կ'ուզեն որ գաւառատանին իրենց երկրին կառավարութեան օրէնքով տեսնուի, յուսալով որ կառավարութիւնին սահմանադրական ըլլալով իրենց անկէ օգուտ մը կ'ըլլայ յանձնարին մեղմանալու:

Վեհափառ կը գրեն որ օր աւուր վեհափառն աւելի վտանգաւոր կ'ըլլայ, մէկ կողմէն Վապօքթօր թի խորհրդարանը աւարտապիւններն անկեղծ միութիւն կը խնդրէ, մէկալ կողմէն պալմենները յատուկ թագաւորութիւն մը հաստատուելու կը ջանան: Եւ իսկոյն երկրորդուն բնակչացը մէջ սլաւն խիտ շատ ըլլալուն կը յաւելն որ 7 միլիոն գերմանացիք, կայսրն ալ գլուխին ըլլալով ինչպէս իրենց վրայ մինչեւ հիմա թագաւորել է: Այս սլաւններուն համարձակութիւնը յիշալի զարմանալու բան է, վասն զի Բրաի քաղաքը ուր որ Պաշտօն Թի խորհրդարանը պատգամաւոր խառնեց գերմանացու շահուն համար Քաղեքները վատարկելու, հոն մեծ խառնութիւն փրթաւ և տեղացուց գլուխը այնչափ տաքցաւ որ պատգամաւորներն Շէրիկ անուն մէկը այս լուրը տարաւ « Քաղեք ետեւ պալմեններուն սկզբունքը չիւրթի հարատակի գերմանացուց սկզբունքին: Բաղեքներն ալ Ռեզիտի մէջ լրտեսներ ունին, այս լրտեսներն շատերը

ձեռք ինկան Բաղեքները և Բաղեք քաղաքներուն մէջ: Ինչպէս որ իրենց ազգին ամէն ձիւղերուն գլխաւորներէն կեղծական ժողով մը ունենան Բաղեքի մէջ որ սլաւններուն հին քաղաքներէն մէկն է: Իրենց իշխաններուն ժողովին մէջ յայտնապէս խնդրեցին որ թագաւորութիւն մը հաստատուեն իւրեկիցիք լիւրերիցիք և սլաւնցիք որ ամենք երբեքն ալ մէկ ազգ ըսել է, մէկ տեղ գալով:

Ժամանակ մը այս ազգը Եւրոպական միապետութեանը մեծ սէր մը կը ցուցունէր և կ'ատէր գերմանական միութիւնը, բայց հիմա այն սիրոյն սուտ ըլլալը երեւան երաւ, գլխովին իւր հիմաւորուն բռնած ճամբուն յաջորդութեանը համար է եղեր: Բայց տակաւին կան անանկ մէկ քանի երկիրներ ալ որ հաւատարիմ կեցած են, և անանկներ ալ կան որ բռնական պալմենցիութեան գեղմ կը խօսին: Իմեքի երկիրը զինքը բացէ ի բաց գերմանացի կը կոչէ և կ'ուզէ Պօշտօնային զատուիլ: Այսու աւանդելու գերմանացիք յայտնի կը խոտորանին որ իրենց կառավարութիւնը և հին գլխաւորութեան թիւնը քի մըն ալ պատճառ եղան Քաղեքներուն ըստացած ուժին: Այնք այնչափ միանալ չուզելով գերմանացուց հետ Քաղեքներուն կողմը յարեցաւ յօթարեցան որ մենք գերմանացի եմք ըսող կողմին հաւատարիմ: Վեհափառ կ'ըսեն որ մեր արքանի խորհրդարանը սրբապետը խնայալ սովորած է, անոր համար ահա դարձեալ մատնիչներուն ձեռքը ինկանք: Գերմանական միութեանը մըչափ հակառակ կեցուեցաւ, այս հաստատուելու համար բաւական է միայն սա ըսել թէ չորս կողմէն մատ խառնեցին որ այս միութեանը սկզբանը նպատաւաւոր եղող ընտրութիւնները չըլլան ոչ Պաշտօն ոչ Օսման և ոչ ալ Իրենց քաղաքներուն մէջ:

Յիտեանց ժողովքը որ կը ջանար ընդհաւոր ժողովին վախճանէն առաջ բնաւ մէկ ազգալին ժողով մը չըլլայ, շատ խաբուեցաւ այս փորձած փորձին մէջ: Իրենց Վեհափառ կառավարութեան յայտարարութիւնը որ բաժանումն ուղեղ էր միտքը, ժողովքը խիտ ահաւորութեամբ ընդունեց: Թի որ Գերմանացի զանազան երկիրներն ալ գերմանացուց օրինակին հետեւելու ըլլան նէ ժողովին բոլոր աշխատութիւնը ընդունայն պիտի ըլլայ, յիշալի թէ որ ամէն երկիր միայն իւր շահը մտածելու ըլլայ, Բաղեք միութիւն կրնայ ըլլալ, ինչպէս արտաքին թշնամիներուն գեղմ ինքրիկներէն ինչ պիտի պաշտպանեն, և ինչպէս ներքին փախուղներուն առջեւ պիտի կրնան առնել: Հասարակապետութեան օգի ունեցող մարդիկ ալ բան մը չեն կրնար առաջ տանիլ թէ որ Գերմանիա մէկ ըլլալու ըլլայ նէ: Եւրոպական իրեն սահմանաւորեալ միապետական սկզբանը շահուն համար պիտի ջանք ընեն որ որչափ որ հնար է նէ շատիկ հրամանակները ինքրք ժողովին ներկայացունեն: Այս հակառակ Եւրոպական տուելու մը անգամ չեղած տեղը գեղտեսաւ և գաղափար երկիրները անոր աչքին մէկ նոր հնարուած բան մը երեւցան:

Գիտէք որ Պաշտօնի հասարակապետութիւնը ինչպէս սաստիկ կոտորած կրեց Տոքենիայի քաղաքին մէջ: Յաղթուողները Պաշտօնային փախան: Եւ աս ձախարդութիւնը անոնց երկրորդութիւն մը զատաւորութիւն իրենց անոնց որ զատաւորութիւններուն վրայ ան ալ աւելցուց որ բոլոր Գերմանիա հասարակապետութիւն ընեն:

Յիտեանց ժողովքը հիմա Փոքէնի դքսութեան գործերով զբաղած է, և ընդունեց Գերմանիայի ժողովրդաց գծած սահմանադիրը, այս գիշեր անանկ մէկ գիշեր մըն է որ ամբողջ և քաղաքը Գերմանիայի երկիրներուն հետ կը միացունեն: Իհն հերը գոհ չըլլալով այս բռնուած ճամբուն, բոլորքէն և յորդոր բաժանում Եւրոպական կողմէն այս գործը և անանկ աղաղակեցին որ իրենց հին վեհափառ հիմնական վեհափառ շատ աղէկ էր:

Մէկ կողմէն ալ Փողէնի գերմանացի ժողովուրդին պատգամաւոր պարօն Քերտզը բողբեց այն հրովարտական գէմորով խորհրդարանը հրաման կուտայ Փարիզէն եկող լէհերուն որ ազատ իրենց հայրենիքը դառնան : « Եւ այս տեսանկէն արդէն իրենց հայրենիքը պատգամաւոր պարօն Քերտզը եղած լէհատամնէն է մի , Վարսովեան , ռուսի կառավարութիւնը չթողուր որ հոն մտնան : Բողէնն է արդէն անոնց հայրենիքը , ապստամբութիւն տարաւ ծող Փարիզի ընկերութիւնը հոն արդէն շատ արիւն թափել տուաւ : Բարքովեան է մի անոնց հայրենիքը , այս քաղաքին գոռուն ալ միայն առաջըրիացի լէհերուն համար բաց է և այն լէհերն ալ շատոնց հոն մտած են , կը բողբեմք ուրեմն այս ճամբուն գէմ : Եւ յս խօսքերը ժողովքին առջի աչիւն զի առաւորութիւնը փոխեցին :

Բրուսիայի մէջ հաւնուեալու բան մը հիմա կ'ըսէին : Պէտքն տակն ու վրայ է ընտրութիւնը ներուն պատճառաւ :

Եւս միջոցին ռուսի քաղաքականութիւնը շատ յաջողութեամբ առաջ գնաց : Միւս կողմէն Պէտքն ու Վէնայի արքունի խորհրդարանները իրաց աղէկ համութիւն չունենալով շատ խիստ բռնաւոր բաժան միջոցներ բանեցուցին և այս միջոցները քաղաքացիներ լէհերը : Միւս կողմէն ալ ասոնք շատ ներքութիւն քաջելով օտարականներէն և ասով ալ ռուսներուն հիւպատոսները լէհերուն աչքէն հանելով նէմէյէները պիտի սկսին լէհերը նախապատիւ համարել երկրին նախկին բնակիչ ազգին ներքէնը մնալու :

— Մայիսի 3 ին առաւելանց կանուխ , գեռ ալ բերել չեղած Մայրաքաղաքին ամէն անկիւնը հետեւեալ յայտարարութիւնը փոխեցուած էր :

« Եւս երեկուան ժամը իննին լսել է տասն երկու բնակիչներ կառավարութիւնը բանիւ սա լուրը առաւ զարմացմամբ որ կայսրը վատաւորութեան պատճառաւ մայրաքաղաքէն դէպ ի նոպալուք մեկնեցաւ , ուղղելից ըլլալով իրեն կայսրուհին , Դուք Պաւստա Վրէլիւսը անոր կինը և երեք իշխանները և զաւակները : Կառավարութիւնը թէ պէտք բնաւ չի գիտեր թէ կայսրը ինչ պատճառով հեռացաւ իւր ընտանիքով մայրաքաղաքէն , բայց պարտաւոր կը ծանշնայ զինքը իմաց տալու հասարակութեանը այս տարօրինակ դէպքը : Կտեւ անթեւրի իւր պարտաւորութիւնը կատարելու համար յատկապէս նոյն գիշերը փութով Զոյս կոմսը հանեց ետեւէն որ այս հաւատարիմ անձը երթայ կայսեր համար և աղաչէ որ ժողովուրդը սրտին ապա հովութեամբ համար երբ հոն գառնալը իմացունեն և թէ որ ետ գառնալը նոր չի պիտի ըլլայ նէ բուն պատճառը իմացունեն : Եւս աղաչանքը պիտի ըլլայ նաեւ Վրէլի գուբերնի Վիլհէմ կոմսին միջնորդութեամբ : Հիմա նախարարաց խորհրդարանը պարտաւոր կը ծանշնայ զինքը ասանկ փառաբանութեամբ կենի մը մէջ այժմեան պարագաներուն համեմատ հարկաւոր եղած զգուշութիւնները ընելու հայրենեաց օգտին համար և անոր հանգստութեանը երաշխաւոր կ'ըլլայ : Խորհրդարանը կը յուսայ որ թէ քաղաքացիք և թէ բոլոր բարեմիտ անձինք իրենց նպատակը չեն խնայեր որպէս զի մայրաքաղաքի բարեկարգութիւնը չխառնի և տաքցած գլուխներն ալ հանգարտին : Կայսեր հեռանալուն վրայով ինչ տեղեկութիւն առնենք իսկոյն հասարակութեանը հաւատարմութիւնը ծանուցանելու պարտաւոր մը նոյնպէս թէ որ անոր մէկ հրամանը կամ պատուէրը գալու ըլլայ նէ ժամանակ չանցուցած հրատարակելու պատրաստ եմք :

Եւսին պաշտօնաւոր :

— Թրեւտէն ալ կը գրեն որ 28 Մարտիիայի , Եւսօրի և Վէնայի պատերազմական նաւեր նաւահանգիստին առջեւ երկաթ նետեր կայներ են որ լէմբէի զրօշակով եղած նաւերը թող չխտան նէ նաւահանգիստէն ներս , նէ դուրս : Կտեւ գաղղիացի նաւատորմի մը 7 մեծ նաւերէ բաղկացած 24 ժամ թրեւտէն հեռու Խաս կղզիին առջեւ երկաթ նետեր է :

— Եւսին մէկ ձայն մը կայ որ Բրուսի թագաւորը և իշխանը Պէտքնէն փոխեց են նորէն հոն մեծ խռովութիւն ելլալուն պատճառաւ , այս լուրը ստուգութեան կարօտ է :

— Եւսօրի պատահած ցաւալի գէպքին վրայ Քաղաքացի ժողովուրդը գլուխ վերուցեր է և թագաւորին դրած նախարարները փախուցեր է , Իսկոյն անթեւրի երկաթաբեկիչներ առած Եւսօրի երթալու պատրաստութեան բռնաւոր թագաւորէն իրենց եղբայրը վրէժը առնելու համար : Քաղաքացիներ օրինակին հետեւող շատ քաղաքներ և գիւղեր եղեր են թէ Եւսօրի երկիրներէն և թէ Միւս իշխանի :

— Վէնայի վերստին մեծ խռովութիւն ելեր է : Համալսարանի ուսանողները նորէն խօսքի տէր են :

զէր են : Չորս նախարար բռներ են որոնց մէկն է Սոնթթալը և միւսը Քալիւրաքի և կ'ըստիւն որ մայիս 3 ին տուած խոստմանքներին կատարեն չեն և կ'ենքերին փախուցնեն : Չորս գոռնուէրը Վէնայէն չորս ժամ անդին հեռացեր են և քաղաքին զանազան տեղուները պատնէշներ շիներ են և միւս չեւ որ յիշեալ նախարարները խոստմանքներին չի կատարեն նէ չի պիտի աւրեն :

Կատարները , մաղաղանքը փախուցան և առանկ կ'ըսեն որ Սոնթթալ Ռատէքին ալ կանչուեր է և Վիենայի առաջնախօս Խաւարուի-Խաւարու-Խաւարու-Խաւարու մը իմացուցեր է Եւսօրի խաւարուի ի տալուց որ ասիէ ետեւ անխախտ ազատ են :

— Վիենայի հիմալուան վիճակը : Վիենայէն անցեալ շաբթուան փութման մեկնած ժամանակը դէպ ի մայրաքաղաքս բոլոր խռովութիւնը դադարեց եւ իւր , աշխուպետով իւր առաջին ուժը ստացեր է : Կառավարութիւնը ալ պէտք եղածին չափ իւր առաջին զօրութիւնը ձեռք ձգեր է այն պատճառով քաղաքացիները և ուսանողները մէկ մէկէ զատուեր են , նոյնպէս գործաւորները արդարեւ բնակիչներին :

Կայսրէն բնաւ լուր մը չի կայ , բայց կառավարութեան միջոց գիւր կերթայ որ գայ : Հոն գրուած զեռնայնութեան իմացուցեր է կառավարութիւնը որ կայսեր հեռանալը իրենց արքունական գործերուն բնաւ արգելք մը չի կրնար ըլլալ , իրենք ամէն գործերը տեսնալու , պատասխանելու պատրաստ են :

Եւս մեծ անանկութիւնը որ պիտի ըլլայ տէրի վրայ ձգեց ամէնուն սրտին մէջ առայժմ երկուց չի կայ իրաւ ելլալուն :

— Վիենայի նախնիք փութով Վերսայէն առած լուրերին հետեւեալներն են :

Փարիզէն կը գրեն որ այն հանգէսը որ ի պատիւ Վաղիայի նորահաստատ հասարակապետութեան պիտի կատարուէր մայիս 10 ին կիրակի օրը ցերեկէն ետեւ խիստ փառաւոր կերպով կատարուեր է մանաւանդ օգն ալ շատ գեղեցիկ ըլլալով առաւել մէկ շքեղութիւն մը տուեր է հանգիստին : Եւս քաղաքի հարկը հաղորդ մարդ պիտիք գաւառներէն փոխանորդութեամբ Փարիզ եկողները , աղաչելով պահապան զօրքը , աղաչելով պահապան շարժական զօրքը , գործաւորները և այլն և այլն ասոնց ամէնը զմայելի կարգաւորութեամբ և հանգարտութեամբ կառավարութեան գործադիր անդամներուն և աղաչելով երեսփոխաններուն առջեւէն դաս դաս անցեր են աղաղակելով , կեցցէ հասարակապետութիւն , կեցցէ աղաչելով ժողով : Բոլոր մայրաքաղաքը անպատմելի ուրախութեան մէջ է եղեր :

— Բրուսիայի Պրեմիերը իշխանը կրկին իւր տեղը կանչուեալուն պատճառաւ Պէտքն մէջ մայիս 3 ին եղած խռովութիւնը կատարելով խաղաղութեան 2 օրէն ետեւ : այս լուրը տուող Խալիլ քալիքի լուր գիւրը այս ալ կ'ըսէ որ , այս խռովութեան գաղափարը անհնարին կ'ըլլար թէ որ աղաչելով պահապան կորիճ զօրքը չըլլար :

— Մայիսի 3 ին մեծ ժողովը մը եղեր է Քալիւրաքի քաղաքը , այն ժողովքին մէջ Ռիւս երկրին բոլոր բրուսի գաւառները յայտնապէս գէմ կեցեր են բրուսիայի իշխանին գառնալուն և յաջորդեալն :

— Եւսին կը գրեն որ հասարակաց խորհրդարանին մէջ Պ . Խալիւրաքի հարցուց թէ իրաւ է մի որ Մարաթթօր Բէնիտին Պիլիսին հեռանալէն ետեւ Տաճկաց և Ռուսի մէջ անանկ մէկ դաշնադրութիւն մը եղեր է որ ներքին միտացած ժամանակին իրարու օգնեն , և ինչդեպ Եւսին կ'ըսէ Վարսովեանը որ թէ որ սուա է այս խօսքը նէ թող սուտ ըլլալը հրատարակէ : Եւս Բալթիկի մէջ ալ տատան տուաւ թէ ատանկ մէկ դաշնադրութիւն մը հաստատուելու չի գիտեր Եւսին կ'ըսէ Վարսովեանը որ ինքն ալ բան մը գրած չունի ատոր վրայով Բէնիտին : Եւ յիշուի հոս ալ անանկ դաշնադրութիւն մը չստեղծուաւ : Տաճկաց և Ռուսաց մէջ տեղի հին դաշնադրութիւնը անխախտ մնչեւ հիմա կեցած է :

— Վէնայի մէջ կը գրեն որ Եւսօրիէն 5000 հոգի օգնութեան հասեր է հոն և այն մէկ քանի նէմցի պատերազմական նաւերը որ Վէնայի մէջ չեղբորութիւն պահուած համար :

— Իշխանի վրայ կարգադրուած լէմբէի բանակէն շատ աղէկ լուրեր չի կան : Եւսին զօրապետը Դուքիլիսի վրայ վարպետութեամբ յարձակում մը ընելէն ետեւ անձնական տիրութեան պատճառաւ ետ քաշուեցաւ և բանակին հրամանատարութիւնը Դուքիլիսի զօրապետին յանձնեց մինչեւ :

Եւսօրիէն Վէնայէն զօրապետը գայ : Հիմա այս գոռնուէրը պարտաւորեցան քաղաքի իշխանին վրայ :

Բալթիկի քաղաքը որ ապստամբներուն ձեռքէն էր , լէմբէները առնելու աշխատելու ատենին , ապստամբները անանկ մէկ պատերազմական վարպետութիւն մը բանեցուցին որ բոլոր կորիճ լէհէն զօրքը գրեթէ կորսնցուցին :

Եւս Բալթիկի քաղաքին զօրքը նէմցիներուն զօրացը զիմաց ձերմակ զրօշակ մը բացաւ և քաղաքին գոռուն ալ բացաւ որպէս թէ անոնք ներս կը հրաւիրէր անկեղծութեամբ անձնատուր ըլլալու , և երբ որ Սթիւրմեր գեղապետը միամտութեամբ զօրքով քաղաքը մտնալու համար առաջ կ'երթար , ռուսը հասնելու չափ քաղաքին մօտենալուն պէս ասիէ այնպէս մէկ սոսկալի կրակ մը ըրին նէմցիի բանակին վրայ , որ երկրին երեսը գիւրդով հողեւ վարքներով ծածկեցին :

— Փողէնի գրութեան խռովութիւնը գաղաւթեր է : Հոնիսի 27 ին Վէնայէն զօրապետին և Պրուսիանցի գեղապետին մէջ տեղը մէկ դաշնադրութիւն մը եղեր է որուն գլխաւոր կետերը ասոնք են :

Ա . Ապստամբները պիտի վար գնեն գեղեցիկն :

Բ . Վարսովեանը և օտարականները որ և ինչ ազգէ պիտի երթան միմեկի և Վէնայէն քաղաքներուն մէջ անոնց համար որոշուած տեղը մնչեւ որ իրենց հրաման ըլլայ անկէ ելլալու , բայց ով որ Գաղղիա երթալու հրամանագիր ուղէն կ'արեւոյ պիտի առնէ :

Գ . Հարաւորութեան ներքեւ հարաւոր մարդիկն ալ պիտի հաւաքուին իրենց հիւպատոսարանը և հիւպատոսներուն ձեռքը առաջնորդով մը իւրաքանչիւր քաղաքի երկրի պիտի գառնայ :

Դ . Փոխտոսական զինուորներն ալ զայն պիտի երթան և թագաւորին զթութեանը պիտի ապաւինին :

Ե . Յունիսի 28 ին ապստամբները պիտի հաւաքուին Բալթիկի քաղաքը և հոն պիտի վար գնեն գեղեցիկն :

— Եւսին կ'ըսեն Վիենայի փութով այսչափ մը իմացանք որ լէմբէի տէրութիւնը գրեթէ անիշխանութեան մէջ է գլխովին , հարուստ մարդիկ մէկ իմէկ մայրաքաղաքին կը հեռանան , նոյնպէս ալ Պ . Սթիւրմերը հեռանալու պատրաստութիւն կը տեսնայ եղեր :

ԵՐԵՎԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂԱԿԱՆ : Եւսին շաբթուանը Պաւստայի մէջ քանի մը քաղաք խռովութիւն ելլելու և առիւնհեղութիւն ըլլաներն ալ պատմեցին : Եւսին մէջէն ամենէն անուանի եղաւ Ռուսի քաղաքին խռովութիւնը , չէ թէ շատ մարդ մեռնելուն և երկար քշելուն համար , թէպէտ երեք օր քշեց և երեսուն և չորս հազար մեռան , այլ ատոր պատճառաւ Պաւստայի աղաչելով սահմանադիր ժողովքին (ստամուլէ նախօնաւ քօնադիգիւանդ) մէջ եղած վէճին համար :

Բոսնիայի մէջ ժողովքին մէջ Փաւստայի հասարակապետութեան արտաքին գործող տեսչի Պ . Լամարգինը առ ժամանակեայ կառավարութեանը ըրած բաներուն հաշիւը տուաւ անանկ տեսնալու թէ արդեւ ինչպէս , որ ամէն մարդ ընող զմայելեցան . և ատոր խօսքին վրայ ատենականները իրենց մէջ խօսեցան որ առ ժամանակեայ կառավարութեան անդամներուն հրապարակաւ շնորհակալութեան գիր մը գրեն , իրենց պաշտօնը աղէկ կատարելուն համար :

Պ . Պարպէս , որ 1839 թուին Լուի Ֆիլիք թագաւորին վրայ հրացան պարուելով մեռցնելու օգնէ , և հիմայ աղաչելով պատգամաւորներուն մէջ կը ըլլալով յիշեալ ժողովքին անդամներէն է , Պ . Լամարգինին գաղափարներէն հեռու գաղափարներ ունենալը կը ջրցնէ . դուրսը ներսը պատերազմով և արիւնհեղութեամբ լեցնելու կ'ուզէ . կ'ըսէ որ իշխանի , Գերմանիայի , Ռուսիայի և Ինկիլթէնուայի թագաւորներուն գլուխը լաղիներ , որ ժողովրդեան վրայ կը բռնանան : Եւսին ալ չի զարմանար : Փաւստայի մէջ աղաչելով կամքին գէմ կեցողներուն ալ սպառնալիքներ կ'ընէ . և աղաչելով կամքը ըսելով իր կամքը կ'իմանայ : Որով Պաւստայի մէջ քաղաքական կռիւ հանելու որոմներ կը ցանէ :

Պ . Լամարգինը իր ատենականութիւնը լրմնացնելէն ետքը Պ . Պարպէս լրմնանալու գաղափարը լրաւուն նշանը երեսին վրայ ջրցնելով նստած տեղէն ելաւ ատենականութեան տեղը գնաց , և աղաչելով կողմէն ինչպիսի առաջարկեց և բացատրութիւն ուղեց . թէ ինչու համար մնչեւ հիմայ մեր մօտաւոր աղաչելու , և յանուանէ պէճիքացիները , թագաւորական իշխանութեան տակ գերի են : (Պէտքն իրենց թէպէտ թագաւորութիւն ունին , բայց սահմանադրական միապետութեան իմաց ըլլալով աղաչելու ուղեւ աղաւորութիւնը ունին , և թագաւորէն ալ գոհ են . Պարպէս ասիկայ օրինակ բերելով կը ջրցնէ որ կամքը գերութիւն վերցնել ազատութիւն ծաղկեցնելու , իրեն մնայ նէ աշխարհիս երեսը թագաւոր անունով մարդ չի թողու) : Եւսին ուղեւ երկրորդ բանը Պարպէսին կարծեօք , Ռուսի քաղաքի եղած ջարդին և կոտորածին

որ՝ Պ. Բլազկերիա զօրապետը ասոնց վրայ փառաւոր յաղթութիւն մըն է բերեր: Այս գողերուն գէմ՝ երկու զօրքերը շատ կործանութենէն զատ խռհամութիւն ալ բանեցուցեր են. և ասով է որ բաներին յաջողութիւն դուրս է: Չորս հարիւրէն աւելի գող մեներ են այս պատերազմի մէջ, և երկու հարիւր մըն ալ գերի բռնուեր են: Իրենց պատրաստութեամբ համար ունեցած բերքերին փլուզեցեր, և մէջէն 124 հատ թնդանօգ գտնուեալ են:

ԼԵՀԱՍՏԱՆ. Բրուսիայի Լեհաստանի մէջ Սիւրբաւի կողմերը լեհացիներն ու բրուսիացիները իրարու դէմ պատերազմ մը բռնին: Քանի մը ֆռանսիսը օրագիրները, Սիւրի 3 ին Պէրլինէն գրուած նամակէ մը առնելով այս պատերազմի վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտան: Բրուսիայի ներքին տասն հազար հոգի են, և 12 թնդանօգ ունենին: Սիւրբաւի լեհացի իր գլուխը ամէնը 1200 հոգի ունեն: Կուրու առտուան ժամ 11 էն (4 էն) սկսելով իրիկուան ժամ 7 (12) քշեց: Կուրու տուն երկու լեհացի խումբ, որ Նովե Սիւրբաւի և Նովեմբերգի եկած էին, Սիւրբաւի զօրացը հետ միացան. որով ամէնը մէկէն 3000 հոգիի հասան. շատին զէնքը մանգալ էր: Պատերազմը շատ սաստկութեամբ սկսաւ. ու թը ժամու մէջ բրուսիացիները երեք անգամ Սիւրբաւ քաղաքը սուրին. երեք անգամին ալ լեհացիներէն վնասներու թիւը քաղաքէն դուրս ելան: Ու թը ժամ անգաղիս կուրու տեւելէն ետքը քաղաքը լեհացիներուն ձեռքը մնաց: Բրուսիացիները թէպէտ լեհացիներուն չորսին չափ կային, կատարեալ աւրուեցան. ձիաւորները անանի արտորնօք փախան, որ իրենց հետեւալ զօրքը իրենց կոխկրուտեցին և տարտընեցին. և ասանկ փախելով մինչեւ Շրոտ ըստեւտ սրբոյի քաղաքը գացին: Այսպէս է, կըսէ յիշեալ նամակը, Սիւրբաւի կուրու համառօտ պատմութիւնը: Լեհացիներուն ըրած յաղթութիւնը անանի զինուորական քաջութիւն մըն է՝ որ պատմութեանց մէջ օրինակ չունին. 3000 հոգի, այն ալ առանց թնդանօգի, զէնքերէն քանի մը քաղաքին և աշտէ (չիշ) և մանգալ. 10.000 մարդով բաղկացեալ բրուսիացի բանակ մը կը ջրուեն, որ թնդանօգ ալ ունեն տասն և երկու հատ: Բրուսիայի Բալթիկ սպարապետը այս բանիս վրայ սաստիկ բարկանալով իր ամէն ուժով մէկ տեղ կը ժողլէ, որ մէկ պատերազմ մըն ալ պիտի ընէ Սիւրբաւի լեհացիներուն հետ 30.000 հոգիով:

Բրուսիայի Բալթիկ քաղաքին օրագիրը այս պատերազմը նամակին գրածին համեմատ կը պատմէ, այս պարագայներս երկուքներով, որ լեհացիները միշտ նշան առնելով կը նետէին քաղաքին: Ուստի քանի քաղաքին պարպէին՝ այնքան ալ մարդ կը մեռնէր. երեք հատ թնդանօգ ունենին. և պատերազմի աւտեն բրուսիացի զօրաց 18 երորդ և 19 երորդ գունդէն քանի մը հարիւր հոգի լեհացիներուն կողմը անցան: Ասոնց լեհացիներուն կողմը անցնելէն էր որ բրուսիացիներուն յաղթութեան մեծ պատճառ եղաւ, և սպարապետին անխոհմտութիւն մը սեպուեցաւ ասիկայ, որ այս երկու գունդը, որոց մէջ շատ լեհացիներ կային, լեհացիներու դէմ պատերազմի հանեց:

ԻԴԱԼԻԱ. Սասայի և Բառուսայի դքսութիւնը մայիսի 5 ին խորհուրդ բռնին որ թօքքանայի մեծ դքսութեան հետ միանան, և ասոր վրայ երկու տասարդներ և աղգային պահպան զօրքը մէկ տեղ յիշեալ երկիրները և թօքքանայի մեծ դքսութիւնը իրարմէ զատող բուրժուան վրայ կարծ արարողութիւն մը ուրախութեամբ միանալուն յայտնէին ետքը Սասայի բնակիչները Բառուսա գացին. այն գիշերը մինչեւ լոյս՝ քաղաքը բոլոր ուրախութեան մէջ էր:

Յիւնիսի քաղաքը ըստեւտ օրագիրն ալ մայիսի 11 ին կը գրէ որ, Սասայի և Բառուսայի դքսութեան հետ հոգի պատգամաւոր եկան Յիւնիսի մայիսի 9 ին իրիկունը. երկու քաղաքին բնակիչներուն ստորագրութեամբ լեցուած աղբրապիւր մը բերելով. որով թօքքանայի կառավարութեան կ'ուզեն որ իրենց երկիրն ալ թօքքանայի կըցուի: Սիրով ընդունուեցաւ. և թօքքանայի այս պատգամաւորներուն շատ պատիւ ըրին:

ԲՐՈՒՍԻԱ. Դուրի քաղաքը ասպտամբութիւն մը ելաւ. ասպտամբները փողոցներուն գլուխը մարտիկներ շինեցին, որոց համարներ յիսունի կը հասնէր. և զինուորներուն տեղը (խարաւըսաւնէն) փլուզեցին: Շրեքէնշտայն զօրապետը քաղաքացուց ծանուցում խրկեց որ թէ որ շինած մարտկոցներն իրենց չի փլուզեն նէ՝ քաղաքին վրայ ռումբ (խուժարա) սկսի նետէ: Այս ծանուցման վրայ պատգամաւորներ խրկուեցան. բանը խաղաղութեամբ

ըմբռնալու երես բռնեց: Սիւրի 5 ին հրատարակուած Դուրի օրագիրը կը ծանուցանէ որ ամէն բան լըմնցեր է. և ասպտամբներուն գանգատը 26 երորդ գունդը կը թեալ զօրքին ըրածին դէմ է գեր: Բրաժը ինչ ըլլալ յայտնի չընէր օրագիրը: Այս ասպտամբութիւնս թէպէտ քիչ քշեց, բայց վերաւորութիւններ եղան:

ԱՅՊԵՍԻՆ

Քաջահմուտ Սուրբաւ պատմութիւն Ռուբենեան Նիկոմիդիայէն հետեւեալ աղգային տեղեկութիւնը կը շնորհէ մեզի:

Կերսոս կողմին Հիւսիսային արեւելեան կողմէ որ է գէմ յանդիման Կիլիկիոյ հին գերեզման մը գտնուէր է հայոց գրով, որուն օրինակը այս է: «Հայսմ տապանի թաղեալ է մարմին մեծի Աշտի իշխանի Սմբատեան որ երկուք աշխարհաշէն առաքելութեամբ կառավարեաց զազգն իւր բնակեալ յայսմ կողմ Տարսանի ի մեծ Աւանի (Թարսայ, իմաստուն կառավարութեամբ) քաջութեամբ և աղգօգուտ գործով: Արար շինութիւնս բազում ի միջոցի քան և չորս ամաց և լի ծերութեամբ վաթսուն և երեք ամաց վախճանեցաւ սուրբ հաւատով ի թուին հայոց 216:

Այս տապանագիրը յիշեալ Սուրբաւ պատմութիւն, Յոսիպ օրինակէն է այն տեղի սուրբ Նիկոլայոս վանքին վանահայր Թադէոս վարդապետի գրող ժողովածուէն. և տապանագրին ներքեւը ստեղծեալ թիւնս ալ կայ եղեր որ գերեզմանին գլուխուն տեղը ժամանակաւ քաղաք ըլլալ հոլին ներքեւէն գտնուած թէ շինուածոց աւերակներէն և թէ ուրիշ գերեզմաններէն յայտնի է. նաեւ մէկ ցումքած աղբիւր մը կը տեսնուի քիչ մը քայքայած վրայի յիշատակարանը հայերէն բայց զգալիաբար անոր օրինակը չէ առնուած: Այս յիշատակաց մը նացորդներէն կ'երեւի որ Կիւրոսի մէջ շատ հայ կան եղեր ժամանակաւ և քաղաք ալ շինած են եղեր, որոնք տկարացած ատենին Նիկոսիա քաղաքը քաշուեր են: Այս տեղի բնակիչները թէպէտ քիչ լոր են բայց անուանի են և մեծ յարգ ունին ամէն ուն առջին, վանք մըն ալ ունին: Կարուցիւնը նուազեցուն համար հիմա հայերը վաճառականութեան կողմանէ անշքացեր են և իրենց աղգայիններէն հեռու ինկած յորդոր ու քաղաքութիւն տուող չիկայ անոնց: Թէ որ խոհական առաջնորդ մը նստի հոն և դպրոց մը սահմանէ՝ անտարակայն քիչ ժամանակի մէջ կրկին վաճառականութեան մէջ շատ կը յառաջանան, վասն զի այս քաղաքը շատ յարմար է վաճառականութեան և եւրոպացիք ամէն նաւահանգիստներէն հոն պակաս չեն, երկրին բերքովը փոխանակութիւն կ'ընեն և այս պատճառաւ կրկնեցուց հետ ալ հազորդակցուն ունին:

Յարգապատիւ Սրապիոնեան Յակոբ աղայն որ Սիւրբաւ նահանգաց հիւպատոսն է հոն և ինքը բնիկ յոսպիցի տեղացի վաճառականութեամբ մեծկակ նաւ մը ստացաւ, շատ լաւ կ'ըլլար թէ որ մէջի նաւատիրները հայոց աղգէն ըլլային որպէս զի քիչ քիչ աղգիս մէջ վարպետ նաւապետներ գլուխուն գոնէ առայժմ միայն գործնականով:

Կերսոսի Դանիէլ Վիւրայն երկար ժամանակ աստֆի երեւելի էմաֆիէն հետեւեալ գտնուելով այս էմաֆիէն զանազան գործերը իւր ընդառնոյս մեծ հանձարով ու խոհմտութեամբ կը տնտեսարարարութեամբ և ըստ արժանւոյն կը տնտեսարար, այնպէս որ բոլոր աստֆիէն էմաֆիէն չափազանց գոհ ըլլալով իւր կառավարութեանէն որչափ որ ալ ինքը իւր անձնական տկարութիւնը մէջ բարելոյ քանի քանի անգամ հրաժարել կամեցաւ նէ, չուզեցին անոր հրաժարականը ընդունելու և ասանկ տարտամ մը նայեր էր ատենէ մը ի վեր այս պաշտօնը. իսկ հիմա արքունի հրովարտական վերստին էմաֆիէն կարգեցաւ. և մանաւանդ վեհափառ Մարտիկ արքէն խեղամուտ ըլլալով անոր հաւատարիմ ծառայութեանը յատկապէս Իֆիկիայի փառաւոր նշանով պատուեց զանի երեքշաբթի օրը:

ՏԵՍԵՐԵՆ

ԱՐԱՄԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԴ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԵՐՈՆ ԵՕԼԱՆԵՍԻ ԳԱՍԳԱՐԵԱՆ

Այս ընկերութիւնը անցեալ տարի իւր անմեղ ու զուարճալի խաղերովը զուարճացուց աղգիս ալ մէն հասակ մարդիկը գարնան սկիզբէն մինչեւ աշնան վերջի օրերը: Այս տարի ալ նոյն ընկերութիւնը

նը հաստատ մնալով զատիկ նոր կիրակիէն սկսելով զանազան նոր նոր խաղերով մինչեւ աշունի վերջերս իւր հանգիստականները զուարճացունելու խօսք կուտայ:

Այս տարի Պ. Գասպարեանին խաղացած խաղերուն մէջ առաւել բարեկարգութիւն մը կը փայլէ: Հանգերձներուն մաքրութիւնը, հարստութիւնը, մէկ մէկու համեմատութիւնը, և մանաւանդ կերպարաններուն ըստ ժամանակին ըստ տեղացին, ըստ անձին և ըստ պատմութեան ճշդութիւնը, որ այս մասին անցեալ տարի քիչ մը շփոթութիւն կար անաչառութեամբ խօսելով: Ուժի վերաբերեալ խաղերուն մէջ առաւել զարմանալի քաջութիւն մը և ճարտարութիւն մը, կարաի (սպորտ) մէջ շարժութեամբ շնորհք մը ունեցելութիւն մը, մընջ կատակներուն մէջ ճիշդ և կատարեալ գործադրութիւն մը: Թէպէտ անցեալ տարի ալ գեղեցիկ խաղ մէկն այսինքն կենդանի նկարագիր կոչուած տեսարաններ կը յուզուէր, բայց այս տարուան ցուցուցած տեսարանները թէ նիւթայն կողմանէ թէ գեղեցիկութեան կողմանէ թէ կատարելութեան կողմանէ գերազանց են: Երկուքն ալ նուազաւորները խիստ ընտիր. բայց ասոնք աղգաւ հայ չեն որովհետեւ մինչեւ հիմա չիկար երաժշտութեան հայ ընկերութիւն մը: Այս տարի աղգը այս ընկերութիւնն ալ ունեցաւ իւր մէջէն բաղկացեալ տասն—տասն և հինգ սարկիշա երիտասարդներէ, որոնք տարիէն աւելի ամբողջ պատրաստութիւն տեսնալով հիմա Պէյօղլուի հայոց գերեզմանատանը գիմնացը Պ. Մանուկի արձանոցը կը չալեն և շատ բազմութիւն կ'ըլլայ հոն կիրակի և տօն օրերը ժամ մը իննէն սկսելով: Այս արձանոցը մեծապէս Եւրոպայի կը յաճախեն շատը իրենց ընտանիքով ու ըմբռնուած նուազածուներուն ալ առաւելապէս գործածածը եւրոպացի եղանակներ են:

Արամեան ընկերութիւնը իւր ընտիր ու պարկիշա խաղերովը այս տարի շատ եւրոպացի հանգիստականներ ալ ունին և ուրիշ շատեր ալ կուգան թէ որ հանգիստականներուն մէջ լուրջաբար սրահուի գունէ տեսարանին բաց ժամանակը: Իրենց սոսկալի աղագանքներով խաղերուն անշքութիւն հանգիստականներուն ձանձրութիւն բերող մարդկանց ու ըլլալ թէ որ կ'ուզեն հասկնալնէ՝ այն մարդիկներն են որ սովորեն են այն խառնիչը և ժպտան օյնի խաղացուած քարշիւ տեղումները իրենց պայտիսի աղագանքներովը առաւել գեղեցիկութիւն մը տալ խաղերուն:

Արամեան ընկերութեան յառաջադիմաւթեանը համար օտար լեզուներէ պարկիշա և բարոյական սովորներով խաղեր թարգմանելն և որ առաւել լաւն է յօրինելն:

Յիւրաի թէպէտ անոնք խաղերը մարդոյս ամէն կերպ պէտք եղած դասերը կրնան տալ և ալ աղգութիւն թէ որ համեմատութեան և պարկիշաութեան լաւ զգուշութիւն լաւ ըլլալ, որոնց երբեմն զանցառութիւն կ'ըլլալ խաղատանց մէջ իւր թէ խաղերը աւելի հաճելի ըլլան հանգիստականաց, բայց կարծեմ որ միշտ աս հանգիստականներուն մեծագոյն մասին ընդ հակառակն անհաճոյ կ'ըլլան:

ԳԼՆԱԳԼՆ ԼՈՒՐ

Իժնիկան: Շատ մարդ կայ որ ոտքերնին նաւը ունենալով կը նեղին, հանգարտ չեն կրնար քալել. և այն անհանգստութենէն աղատելու համար շատ դեղ ընող և շատ սոսկ խարժողներ ալ կան. և անպատեհ և փնտաղար դեղեր ընելով աւելի գեղեցուցածներ ալ եղած են: Վռանսըղ բժիշկ մը ասոր ճարը գտեր և օրագիրներուն միջոցաւ հրաւարակեր է. որ է այս: Եւրոպայի կողմէ և ըստ բաւականին մաքրութեան ետքը սարը սաւառի ջրով աղէկ մը լուալու, և ետքը նոյն սարը սաւառի ջրով մէջ կը տոր մը լաթ թրջելու վրան գնելու է. և օրը քանի մի անգամ այս լաթը փոխելու է. ասով ժամանակ մը հանգիստ կ'ընէ: Թէ որ ետքէն նորէն այն նաւը բուսնի նէ՝ նոյն դեղը նորէն գործածէ: Այնչեւ հիմայ այս բանիս համար գտնուած գեղեցուն ամէնէն աղէկն է ասիկայ:

ՀԱՍՏԱՐԱԿԻՉ ԼԵՍԳՐԻՍ

Յիւր. Պ. Տէր կրդ. Չամբուր:
Սիւրբաւ Լաւին:
Ի Պլաիկ նոր խան:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒ ՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԵՌԱՀԱՆՆՈՒ ՄԻԻ ՀԻՆՏԻՍԵԱՆ